

Viktor Tauš chystal 20 let představení Amerikánka, které se stalo součástí dětských domovů.

Pomoc pro lidi bez dětství

Eva Zralá, Patrik Buday, Rudolf Stuchlík a Radek Laci s fotkami ze svého dětství.

T. Ramba a E. Křenková.

FOTO: TOMKI NĚMEC / 400ASA

Před pár dny se na okamžik stali hvězdami filmového plátna. Milada, Radek, Eva, Rudolf a Patrik. Lidé bez dětství. Museli se dívat na opilé rodiče, byli svědky násilí, byli i jeho obětmi. Jeden kradl a prodával drogy. Druhé matka škrtila. Někteří si své rodiče nepamatují. A všichni skončili v dětském domově. V jeden srpnový večer se sešli v chátrající funkcionalistické budově bývalého dětského sanatoria v Kostelci nad Černými lesy. Pozval je tam režisér Viktor Tauš.

Začalo to tím, že se před dvaceti lety Taušovi v hlavě usadil příběh dívky, která překonala útrapy dětského domova, péstounské péče i „pastáku“. „Amerikánku jsem toužil vyprávět jako svůj druhý film, po Kanárkovi. Nebyl jsem toho ale schopen, protože k vyprávění jejího příběhu jsem potřeboval dospět. Hledání těch správných otázek a někdy i odpovědí vyžadovalo v tomto smyslu poctivost k sobě samému. Bylo třeba počkat,“ popisuje Viktor Tauš.

DVANÁCT SCÉNÁŘŮ A DVACETILETÉ ÚSILÍ

Fiktivní postava inspirovaná skutečným osudem dostala jméno Amerikánka. „Hlavní představitelka se upíná k vizi amerického tatínka, který pro ni ztělesňuje veškerou lásku, bezpečí i budoucnost. To jí dodává sílu, která zajatcům sociálního systému neúprosně chybí,“ popisuje režisér. Podobnost Taušova dětství s Amerikánkou je zjevná. I Viktora držela nad hladinou víra. „Upínal jsem se k lásce a vizi své sounáležitosti s filmem. Skrze film jsem se dokázal konfrontovat s realitou a směřovat k dospělosti, která už vyrůstá z povědomí o vlastní síle a schopnosti čelit osudu i svým chybám,“ vysvětluje režisér.

S různými autory napsal dvanáct verzí divadelního scénáře, do-

řed necítil, že to je ten příběh, který mu mluví z duše. Z duše dítěte, kterým Tauš byl. Dítěte týraného vlastní matkou. A tohle je výsledek dvacetiletého úsilí: dospělé děti, které vyrůstaly v dětském domově, se v bývalém dětském sanatoriu dívají na příběh dívky z dětského domova, kterou stvořil režisér, jenž měl tak těžké dětství, až si v jednom svém období zvolil jako únik před realitou život s heroinem a skončil i na ulici.

Sedíme v obrovském zničeném sále a čekáme na divadelní představení. Jedinými diváky jsou lidé z dětského domova a pár přátel. Patnáct lidí. Ve chvíli, kdy budovou zarezuje režisérův hlasitý výkřik „kamera“, sotva dýcháme. Tohle divadlo je ve skutečnosti Film Naživo.

V několika českých kinosálech ve stejnou chvíli čeká na živý přenos divadla 1852 diváků, kteří z Amerikánky udělají nejspěšnější „film“ toho večera v kinech. A my ve staré budově v Kostelci nad Černými lesy sledujeme, jak Tereza Ramba a Eliška Křenková dávají Amerikánce duši. Před nimi v miniaturním prostoru pobíhají kameraman, dívka, jež ho vede, režisér, dva fotografové a zvukař. Všichni se vejdou do čtyř metrů čtverečních. Musí.

NEČEKANÁ ZMĚNA

Sál je nabitý emocemi a silně koncentrovaným entuziasmem, který se ze štábu rozpouští i mezi těch pár diváků. Přes záda štábu máme šanci vidět zhruba čtvrtinu představení, ale přitom jako bychom křehkou Elišku Křenkovou drželi za ruku a vzdorovitou Terezu Rambu podpírali, aby ji síla v boji o vlastní sen nepustila.

V polovině představení dochází k nečekané změně dramaturgie. Kamera opouští dvojici hereček a přejíždí po první řadě diváků. „Děti z dětského domova stojí a v ruce drží svou fotku z doby, kdy byly malé.

V polovině představení dochází k nečekané změně dramaturgie. Kamera opouští dvojici hereček a přejíždí po první řadě diváků. „Děti z dětského domova stojí a v ruce drží svou fotku z doby, kdy byly malé. Milada na kraji svírá v náruči i šestitýdenního synka. Emoce v sále vibrují, některým lidem stékají po tvářích slzy. Je to moment, kdy se divadlo mění v život.

Milada na kraji svírá v náruči i šestitýdenního synka. Emoce v tu chvíli v sále vibrují, některým lidem stékají po tvářích slzy. Je to moment, kdy se divadlo mění v život.

A je to večer věnovaný osmi tisícům dětí, které v současnosti v ústavní péči vyrůstají.

CO DĚLAJÍ DOBRÉ VÍLY

Potleskem v kině i bývalém dětském sanatoriu to nekončí. Pokračují další představení a na scéně se objevují Dobré víly. Jde o projekt, který založila Angelika Nevěřilová.

„Líbí se mi jejich myšlenka, objít je víc než hračka. Dobré víly se dětem věnují individuálně a otevírají jim svět. A tyto ‚jejich‘ děti jsou teď aktivní součástí Filmů Naživo. Natáčí své reportáže, svítí inscenace, tvoří... Třeba pro něco z toho zahoří,“ vysvětluje režisér Tauš, proč Dobré víly a Film Naživo tak těsně propojil.

Dobré víly fungují jako pravidelná podpora dětí v ústavech. „V současnosti máme tři dětské domovy, kam takhle jezdíme. Do Mladé Boleslavi jezdíme v úterý, do Nového Strašecí ve středu, do Krnska ve čtvrtek. Vždycky jezdíme přibližně stejným týmem, děti se na nás těší, s Kačkou se učíme angličtinu, s Adámkem procvičujeme matematiku, s mladšími dětmi hrajeme třeba pexeso. Důležitá je pravidelnost. Tím se mohou navázat vztahy s nimi. V téhle formě jsme dosud fungovali. I díky Amerikánce teď cítíme větší podporu a chceme postavit víc vilích týmů. Potřebujeme víc koordinátorek v jiných městech a regionech, abychom obsáhli co nejvíc dětských domovů,“ vysvětluje koordinátorka Dobrých vil Tereza Šindlerová.

Kromě pravidelných návštěv organizují Dobré víly i víkendy. Děti se tak podívají třeba do pražského divadla nebo stráví dva dny v přírodě. Vrcholem je týdenní letní tábor. „Ten

letošní zrovna skončil. Navštívit nás přijel i Viktor. A víte, když vám pak čtrnáctiletý puberták přijde říct, že to je nejhezčí táborový týden, jaký kdy zažil... To je silné,“ dodává Šindlerová.

Spojení Dobrých vil s Amerikánkou otevírá dětem nové obzory a možnosti. Díky Cirku La Putyka, který se také stal součástí filmu Naživo, se principál Rostislav Novák seznámil se sedmnáctiletým Adamem, který se sám na zahradě dětského domova naučil skákat. Teď už má za sebou trénink s profesionálními artisty a zřejmě jej čeká rozhodnutí, zda se k Cirku La Putyka přidá. To by mu v dětském domově nikdo nabídnout nemohl.

„U téměř dospělých dětí přichází zlom, kdy v osmnácti mohou opustit dětský domov. Pokud v sobě nemají dostatečnou motivaci prožít svůj život jinak než jejich rodiče, mohou dopadnout stejně. Proto těmto dětem chceme ukázat jinou cestu a jiné vzorce chování. Chceme jim dát nějakou motivaci, aby uvěřily, že mohou být v životě šťastné,“ říká Tereza Šindlerová.

Většinu iluzí v sobě děti z dětských domovů zatím stále nosí. Třeba když po jednom představení za režisérem Taušem přišel šestiletý chlapec s prosbou: „Vezmeš si mě domů?“ Chomutovský dětský domov se v tu chvíli stal místem, se kterým Tauš spojila odpovědnost za jednoho malého kluka. Domů si ho vzít nemůže, ale už teď na světě existuje člověk, který má malého chlapce rád.

Režisér před dvaceti lety pocítil nutkání vzít za ruku fiktivní postavu Amerikánku a „přivést ji k dospělosti“. Díky Amerikánce teď drží za ruku skutečného chlapce.

RENATA KALENSKÁ
redaktorka